

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри спеціальної освіти
протокол № 2 від 2022 р.
завідувачка кафедри

 (Кабельнікова Н.В.)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ/ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

**ОК 6 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ
РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ**

Освітня програма Спеціальна освіта
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Спеціальність 016 Спеціальна освіта: логопедія, олігофренопедагогіка
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Івано-Франківськ 2022

1. Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу дітей з порушеннями розумового розвитку
Тип курсу	Нормативна компонента
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень освіти
Кількість кредитів/годин	3 кредити / 90 годин
Семестр	1 семестр
Викладач	Лідія Дрозд (Lidiia Drozd), викладач кафедри спеціальної освіти https://orcid.org/0000-0001-5406-2942
Посилання на сайт	
Контактний телефон	+380992556923
Email викладача:	Drozdlidiya301091@gmail.com
Графік консультацій	ауд. 310 за призначеним часом
Методи викладання	лекційні заняття, практичні заняття, презентації, тестові завдання, індивідуальні завдання
Форма контролю	екзамен

1. Анотація курсу

Програма вивчення навчальної дисципліни «Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу дітей з порушеннями розумового розвитку» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Олігофренопедагогіка».

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування професійно-компетентного фахівця зі спеціальної освіти шляхом оволодіння ним навчально-методичними основами організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної освіти, спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для забезпечення розвитку та соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

2. Метою курсу є інтеграція та вдосконалення знань студентів щодо засвоєння ними науково-теоретичних та організаційно-методичних засад навчально-методичного забезпечення освітнього процесу дітей з порушеннями розумового розвитку.

Цілі курсу:

- опанувати специфіку взаємодії педагога та дітей з психічними та (або) фізичними порушеннями;
- сформувати систему теоретичних знань і практичних навичок, необхідних вчителю-дефектологу для ефективної організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти та загальноосвітніх навчальних закладах (в спеціальних закладах дошкільної освіти, спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах та закладах з інклюзивною формою навчання);
- сформувати знання та уміння застосування на практиці положення нормативно-правових документів в галузі корекційної освіти;
- сформувати уміння застосовувати адекватні завданням зміст, форми, методи, засоби та прийоми роботи відповідно до віку, пізнавальних можливостей, етіології та патогенезу дітей;
- сформувати уміння аналізувати, прогнозувати, коригувати навчальний та виховний процес відповідно до сучасних підходів щодо організації корекційної освіти;
- сформувати уміння методично правильно й доцільно організовувати освітній процес у закладах спеціальної та інклюзивної освіти, здійснюючи при цьому корекційно-розвивальний вплив на дітей з особливими освітніми потребами.

3. Компетентності та програмні результати навчання за ОПП

Інтегральна компетентність	здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі спеціальної та інклюзивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційної освітньої, навчально-реабілітаційної), що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

	ЗК-8. Здатність працювати в команді.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища у спеціальних закладах.</p> <p>СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.</p> <p>СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.</p>
Програмні результати (Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти)	<p>РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності дефектолога, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.</p> <p>РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування дефектологом конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.</p> <p>РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.</p>

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні (семінарські) заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
3/90	12	10	68

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
2021-2022	1	Логопедія, Олігофренопедагогіка	1 м	нормативна

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Освітній процес забезпечено навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях.

7. Політика курсу

Пропущені заняття (лікарняні, мобільність тощо) й невиконані завдання повинні бути відпрацьовані та надані викладачу в день консультації. Для успішного контролю з дисципліни вимагається 100 % відвідування очне або дистанційне відвідування всіх лекційних занять.

Щодо правил поведінки на заняттях: активна участь учасників освітнього процесу в обговоренні тем вивчення, диспутах тощо, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Не дотримання академічної доброчесності стане причиною стягнень, за що можуть відніматися бали.

8. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Організація та методичне забезпечення процесу навчання й виховання осіб (дітей) з особливими освітніми потребами в спеціальних закладах в умовах інклюзивної освіти					
Академічних годин: л.- 2 год.; пр.- 2 год.; сам. роб. - 16 год.	Тема 1. «Основна документація у спеціальних навчальних закладах» План: 1. Законодавча база спеціальної освіти. 2. Освітній стандарт спеціальної та інклюзивної освіти в Україні. 3. Навчальні плани, щодо освіти дітей з особливостями психофізичного розвитку (дошкільна, початкова та середня освіта)	лекція /практичне заняття	1-16	1.Опрацювання змісту лекції, рекомендованих джерел. 2. Визначити основну документацію у спеціальних навчальних закладах. 3.Розглянути навчальні плани щодо освіти дітей з особливостями психофізичного розвитку (дошкільна освіта, початкова школа, середня освіта)	10
Академічних годин:	Тема 2. «Зміст спеціальної та	лекція /практичне	1-16	1.Опрацювання змісту лекції та теми самостійної роботи:	10

<p>л.- 2 год.; пр.- 2 год.; сам. роб. – 16 год.</p>	<p>інклюзивної освіти» План: 1.Стандарт початкової загальноосвітньої школи. 2.Нормативні документи змісту спеціальної та інклюзивної початкової освіти, курикулум 3.Особливості забезпечення змісту спеціальної освіти дітей з особливими освітніми потребами</p>	<p>заняття</p>		<p>«Створення інклюзивного середовища в закладах освіти». 2. Визначити особливості створення інклюзивного середовища в закладах освіти. 3. Представлення презентації та доповіді на тему: - Чому спеціальна та інклюзивна освіта визначена як найбільш інноваційний рух в освіті 20-го сторіччя?</p>	
<p>Академічних годин: л.- 4 год.; пр.- 4 год.; сам. роб. - 20 год.</p>	<p>Тема 3-4. «Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивної освіти» План: 1.Урок як основна форма організації навчання в спеціальних закладах(структура, основні вимоги). 2. Розподіл навчального навантаження протягом року (розклад, наочні посібники та основні</p>	<p>лекція /практичне заняття</p>	<p>1-16</p>	<p>1. Розглянути та описати особливості уроку в спеціальному закладі освіти. 2. Підготовка демонстрації презентації уроку або виховного заходу в спеціальному закладі в умовах інклюзивної освіти (предмет і тема уроку на вибір студента). 3. Розглянути особливості універсального дизайну у сфері освіти, узагальнення подати у вигляді таблиці.</p>	<p>20</p>

	вимоги). 3. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.				
Академічних годин: л.- 4 год.; пр.- 2 год.; сам. роб. - 16 год.	Тема 5-6. «Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2021-2022 н. р.» План: 1. Зміст освітньої діяльності. 2. Формування мережі спеціальних закладів освіти. 3. Діяльність інклюзивно-ресурсних центрів. 4. Організація інклюзивного навчання в закладах освіти.	лекція /практичне заняття	1-16	1. Детально опрацювати зміст лекції, а також опрацювати лист МОН та його додаток (https://mon.gov.ua №1/9-436 від 30.08.2021). 2. Окресліть роль Міністерства освіти і науки України у формуванні державної політики у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.	20

9. Система оцінювання та вимоги

Усього: **60 балів.** За модулем:

Модуль 1. Організація та методичне забезпечення процесу навчання й виховання осіб (дітей) з особливими освітніми потребами в спеціальних закладах в умовах інклюзивної освіти (60 балів)

Критерії оцінювання та бали

Екзамен (40 балів)

Критерії оцінювання відповіді на екзамені (усної, письмової, творчої).

Перший рівень – початковий. До 5 балів отримує студент, якщо він дав незадовільну або неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури чи взагалі нічого не відповів : **0-5 балів.**

Другий рівень- середній . Максимально 20 балів отримує студент, якщо відтворює основний навчальний матеріал, до 10 балів, якщо дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав поверхові знання понятійного апарату і спеціальної літератури, виконує завдання за зразок, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності: **6-20 балів.**

Третій рівень –достатній. Максимум 30 балів студент отримує, якщо знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також він у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав незадовільні знання літературних джерел, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень: **21-30 балів.**

Четвертий рівень-високий. Максимально можливу оцінку 40 балів за умови, якщо здобувач дав правильну відповідь на поставлене запитання, при цьому показав високі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ і навіть приклади з практики. Студент має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення: **31-40 балів.**

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / Науковий керівник А.М. Богуш. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Блеч Г.О. Комплекс програмно-методичного забезпечення "Зміст корекційно спрямованого навчання і виховання розумово відсталих дітей у спеціальних дошкільних закладах" (програма ознайомлення з навколишнім, методичні рекомендації, дидактичні матеріали) / Г.О. Блеч. – К.: 2012. – 96 с.
3. Бондар В.І. Історія олігофренопедагогіки : підручник / В.І. Бондар, В.В. Золотоверх. – К. : Знання, 2007. – 375 с.
4. Бондар В.І. Підготовка учнів допоміжної школи до самостійної трудової діяльності – К.: Радянська школа, 1987. – 128 с.
5. Бондар В.І. Спеціальна освіта в Україні: погляди в майбутнє / В.І Бондар. – К., 2004.
6. Васильківська С. Індивідуальна соціально-педагогічна та медико-психологічна карта супроводу учня з особливими потребами / С. Васильківська // Дефектолог. – 2009. - № 3 (27). – С. 26-37.
7. Висоцька А.М. Організація позакласної виховної роботи в спеціальних навчальних закладах для дітей з розумовою відсталістю (5-10 класи): Методичні рекомендації / А.М. Висоцька. – К., 2012. – 106 с.
8. Висоцька А.М. Основні завдання, форми і методи громадянського виховання учнів спеціальних шкіл-інтернатів / А.М. Висоцька // Дефектологія. – 2005. – № 3. – С. 29 –34.

Додаткові

9. Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.12.2002 № 732 "Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в ЗНЗ".
10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.04.2017 № 635 "Про внесення змін до Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах".
11. Наказ МОН України від 03.05.2018 №447 "Про затвердження Примірного переліку обладнання для оснащення кабінетів інклюзивно-ресурсних центрів".

12. Наказ МОН України від 08.06.2018 №609 "Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти".

13. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в ЗНЗ для навчання дітей з особливими освітніми потребами (за нозологіями) у 2019/2020 н. р.

14. Положення про спеціальну загальноосвітню школу-інтернат (школу) України для дітей з вадами або (та) розумового розвитку // В збірнику законодавчих та нормативних актів про освіту. – Вип. 2. – К., 2008.

15. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років "Дитина" / [наук. кер. Проскура О., Кочина Л., Кузьменко В., Кудикіна Н.]. – К.: Київський університет імені Б. Грінченка, 2012. – 492 с.